

GABOŠ, selo SZ od Vinkovaca. S područja Gaboša ima prapov. i rim. nalaza, te ulomaka slavenske srednjovj. keramike. S lok. *Vučica* potječe skupan nalaz rim. novca iz IV. st. — G. se prvi put spominje 1437. kao posjed obitelji Talovac. Susjedne uzvisine *Sokolac* i *Šamčina* možda su ostaci srednjovj. utvrda, kao i *Jerman*, na pola puta iz Gaboša u Markušicu.

LIT.: J. Brunšmid, Gradine na Vuki između Nuštra i Gaboša, VjHAD, 1899—1900, str. 207. — R. Lopašić, Slavonski spomenici za XVII vijek, Starine JA, 1902, 30, str. 169. — J. Bösendorfer, Crte iz slavonske povijesti, Osijek 1910, str. 194. — D. Jurman-Karaman i D. Mladinov, S evidencionog putovanja u kotaru Vinkovci, Vijesti MK, 1958, 4. A. Ht. i D. Pi.

GABRIČEVIĆ, Branimir, arheolog (Podgora kraj Makarske, 8. VII. 1915). Studirao klasičnu filologiju i arheologiju u Zagrebu. Od 1949. radi na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, od 1954. direktor Arheološkoga muzeja u Splitu. Od 1969. bio je profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru, 1978—80. na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Vodio veći broj arheol. istraživanja a osobito su važna ona na otoku Visu. Bavi se ant. arheologijom, te ant. i srednjovj. epigrafijom.

BIBL.: Dva priloga poznavanja razvoja antičke Salone, VjAHD, 1952; *Iconographie de Mithra Tauroctone dans province romaine de Dalmatie*, Archaeologia Iugoslavica (Beograd), 1954; *Nepoznati sljem na provjesla iz Solina*, Peristil, 1957, 2; *Antička Issa*, Urbs, 1958—59, 2; *Sarkofag nadbiskupa Ivana pronađen u podrumima Dioklecijanove palače*, VjAHD, 1960 (1967); *Ultime scoperte nel palazzo di Diocleziano*, Atti VII Congr. int. di arch., II, Roma 1961; *Piscine battesimali cruciformi scoperte recentemente in Dalmazia*, Akten des VII Int. Kongr. für christ. Arch., Trier 1965; *Antički spomenici otoka Visa*, Prilozi—Dalmacija, 1968; *O počecima rimske provincijalne umjetnosti u Liburniji*, Diadora, 1980, 8; *Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta*, Split 1987.

B. V. B.

GAGRO, Božidar, povjesničar umjetnosti (Hodbina kraj Mostara, 25. XII. 1937). Diplomirao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1960. Najprije asistent, potom predavač na istoj ustanovi. Bio je direktor Zavoda za kulturu SR Hrvatske i savjetnik UNESCO-a za kulturni razvoj; od 1982. ministar za prosvjetu i kulturu SR Hrvatske, potom u diplomatskoj službi. Pisao članke, eseje i studije, pretežno s područja moderne umjetnosti i teorije kulture. Pokrenuo i uređivao časopis »Život umjetnosti«, potaknuo priređivanje niza velikih izložaba i surađivao na njima (Secesija, »Zemlja«, Slikarstvo Münchenskog kruga).

BIBL.: *Ciklus slika N. Grassija*, Peristil, 1962, 5; *Slikarstvo Proljetnog salona*, ŽU, 1966, 2; »Zemlja« naspram evropske umjetnosti, ibid., 1970, 11—12; *Putevi modernosti u hrvatskom slikarstvu*, u katalogu: Počeci jugoslavenskog modernog slikarstva, Beograd 1972; *Slikarstvo Münchenskog kruga* (katalog), Zagreb 1973; *Skulptura građanskog razdoblja u Hrvatskoj*, u katalogu: Jugoslavenska skulptura 1870—1950, Beograd 1974; *Hrvatska grafika prve polovine XX stoljeća*, u katalogu: Jugoslavenska grafika 1900—1950, Beograd 1977; *Ivan Meštrović*, Zagreb 1987.

Ž. Sa.

GAJA, Luka Ivanov, graditelj (XIV. st.); rodom iz Nina, djelovao u Zadru. God. 1385. pregovarao s dvojicom drvorezbara o izradbi retabla glavnoga oltara katedrale u Zadru, a 1398. obvezao se izraditi križno-rebrasti svod u sakristiji.

LIT.: N. Klaić i I. Petricoli, Zadar u srednjem vijeku do 1409. god., Zadar 1976, str. 509.

GAJSKI, Mirjana, slikarica (Zagreb, 7. VI. 1932). Završila Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu (V. Selan-Gliha). Živi i radi u Njemačkoj. U slikarstvu je izgradila poseban svijet fantastike. U beskraje mistične prostore smješta metamorfoze ljudskih bića u oblike koji lebde poput pramenova magle. Piše pjesme, radijske drame, libreta, radi scenografiju i kostimografiju za balet. Samostalno izlaže od 1961.

LIT.: J. Baldani, Mirjana Gajski, ČIP, 1971, 5.

GALERIJA, 1. prostor (salon) za priređivanje lik. izložbi, često popraćenih katalogom izložaka. Najstariji je Umjetnički paviljon u Zagrebu u kojemu je održana prva izložba 1898 (»Salon«). Saloni su pridonijeli razvitku lik. umjetnosti, osobito između dva svj. rata (Salon Ulrich u Zagrebu 1909—47, Salon Galić u Splitu 1924—61). Osim brojnih novijih galerija danas djeluju u Zagrebu Galerija Studentskog centra (1962), Galerija »Forum« (1969), Galerija Nova (1975), Galerija »Karas«, Galerija »Mirko Virius« (1977), Muzejsko-galerijski centar s Galerijom Gradec; u Osijeku Galerija »Zodijak« (1968); u Dubrovniku Galerija »Sebastijan«. 2. Ustanova koja, poput muzeja, sakuplja, čuva, proučava i izlaže djela lik. umjetnosti (→ *Muzeji i galerije*).

LIT.: Ulrichov umjetnički salon, Novosti, 1910, 34. — D. Kečkemet, Trideset godina salona Galić, Slobodna Dalmacija, 6. I. 1956. — Ivan Galić i njegov salon (katalog), Split 1961. — 60 godina slikarstva i kiparstva u Hrvatskoj—Jubilarna izložba o 60-godišnjici Umjetničkog paviljona (katalog), Zagreb 1961. — L. Ukrainčik, Umjetnički paviljon u Zagrebu 1898—1988, u katalogu: Vlaho Bukovac, retrospektiva, Zagreb 1988. — Ž. Vujić, Salonima obitelji Ulrich u spomen, ŽU, 1993, 54—55.

L. D.

GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI OSIJEK, osn. 1954. izdavanjem djela lik. umjetnosti iz Muzeja Slavonije u kojemu su se skupljala od 1877. Djela su raspoređena u tri zbirke: slikarstvo i grafika XVIII. i XIX. st., slikarstvo i grafika XX. st. i zbirka kiparstva. Osobito su vrijedna djela osječkoga slikarskoga kruga XIX. st.

LIT.: Galerija likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987. — O. Švajcer, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987—88.

GALERIJA NOVA, osn. je 1975. u Zagrebu u okviru Centra za kulturnu djelatnost omladine; predstavlja mlade umjetnike avangardnih usmjerenja i autore starijih generacija kojih je rad vezan uz inovacije u umjetničkome kontekstu. Održane su izložbe grupâ OHO, Bosch + Bosch, Grupe 143 i Exat 51, problemske izložbe »Informel 1956—1962«, »Primjeri analitičkih radova«, »Slovenski mladi slikari«, »Nove pojave u hrvatskom slikarstvu«, »Druga skulptura« i organizirane međunarodne manifestacije »Mail-love art« i »Kompjuterska animacija«. Galerija je izdala knjige *EXAT 51* Ž. Koščevića i J. Denegrija (1979) i *Nepredmetni svijet* K. Maljevića (1981). Voditelj je Ljerka Šibenik. Od 1993. galerija je u okviru poduzeća A. G. M.

MI. L.

GALERIJA SLIKA (Varaždin), osn. 1939, od 1947. u baroknoj palači Sermage. Posjeduje slike, kipove i grafičke listove starih stranih majstora,